

להתזדנע ולהגלות מהמדי התורה בכל דף בשי"ס

שבת דף עח

בענין מודה בשטר שכתבו

בשבת דף ע"ח: תנו רבנן, המוציא שטר חוב, עד שלא פרעו חייב, משפרעו פטור. רבי יהודה אומר אף משפרעו חייב, מפני שצריך לו מאי בינייהו וכו'. אביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע, והבא במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו קמיפלגי, תנא קמא סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ורבי יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו, עד שיאמר לזה פרעתי, ולא פרעתי.

- א -

כללי דיני כשרות השטר

שנחקרה עדותן בב"ד, ואין צריך לקיים את השטר, ואין הלוה נאמן לומר שהמלוה זייף חתימת שתי עדים וששטר זה שבידו הוא מזוייף, כי מן התורה כל שטר הוא בחזקת כשרות. א

לאור האמור שהמלוה שמוציא שטר על הלוה אין הלוה נאמן לומר שהשטר מזוייף, מוציאין ממנו דמי החוב, ואינו נאמן לומר שכבר פרע לו את החוב, כמו שאמרו בגמ' בב"ב דף ע'. שבמלוה בשטר אין הלוה נאמן לומר פרעתי, כי המלוה אומר לו 'שטרך בידי מאי בעי'. והיינו, שאם היה אמת כדבריו שכבר פרע לו את השטר היה השטר מונח אצל הלוה ולא אצל המלוה, כי עם תשלומי החוב מחזיר המלוה את השטר ליד הלוה,

מן התורה השטר כשר בלא קיום, וחכמים הצריכו קיום השטר / במלוה בשטר אין הלוה נאמן לומר פרעתי
א. להבין ביאור פלוגתא זו אם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, או שאין צריך לקיימו, יש להקדים לבאר יסודי דיני קיום שטרות, על פי דברי הגמרא והראשונים בכמה מקומות.

הנה בכתובות דף כ"א: ושם דף כ"ח. אי' בגמרא דקיום שטרות הוא רק מדרבנן. והיינו, שמן התורה מוציאין ממון על פי השטר גם בלא לקיימו, שמלוה שמוציא מתחת ידו שטר חתום בשני עדים שפלוגני ליה ממנו ממון, מוציאין מן הלוה כפי הכתוב בשטר בלא לקיימו, וכמו שאמרו בגמ' בכתובות דף י"ח: דמן התורה עדים החתומין על השטר נעשה כמי

השלמות והוספות

זייף השטר הוא משום שאדם ירא לכתוב שטר מזוייף פן יכירו ב"ד זיופו. וכן כתב בנתיב"מ סי' מ"ו סק"ה דזהו משום דהיא מילתא דעבידי לגלויי והוא ירא לזייף. ובקצה"ח שם סק"ה (סד"ה והנה) בתחילת דבריו כתב דמן התורה יש להעמיד כל אדם בחזקת כשרות ולא לחוש שהוא מזוייף. ושוב כתב שהטעם שמן התורה אין חוששין לזיוף הוא משום שירא שלא יתברר זיופו, ומילתא דעבידא לגלויי הוא.

ובקצה"ח שם (ד"ה והנה) מיישב בזה קושיא גדולה שנתקשה שם במה שאמרו בגמ' בכתובות דף י"ח: ובגיטין דף ג'. דמדאורייתא עדים החתומין על השטר נעשה כנחקרה עדותן בב"ד ואין צריכים לקיימו, שהרי דעת הרמב"ם בפ"ד מהלכות עדות הלכה ד' שכל עיקר הדבר שדנין על פי שטר הלואה הוא רק מדרבנן, כי מן התורה כל שטר פסול לדון על ידו, מטעם מפיהם ולא מפי כתבם, וא"כ האיך יתכן לומר שמדאורייתא כמי שנחקרה עדותן בב"ד, הרי כל עיקרו של שטר פסול מן התורה.

וכתב הקצה"ח שם דאה"נ דכשרותו של שטר הוא רק מדרבנן, אכן כוונת הגמ' הוא לומר דחשש זה שחששו חכמים שהשטר הוא מזוייף והצריכו קיום, חשש זה הוא רק מדרבנן, כי מן התורה לא היה לנו לחוש לחשש זה, כי יש להחזיק כל אדם בחזקת כשרות, ולכן אין דין קיום שטרות אלא מדרבנן.

כמה טעמים שמן התורה אין חוששים על שטר שהוא מזוייף / בדעת הסוברים שכל כשרות השטר הוא מדרבנן

- רש"י, תוס', נתיב"מ קצה"ח -

א] בטעם הדבר שמן התורה אין הלוה נאמן שהשטר מזוייף, בתוס' בכתובות דף כ"ח. (ד"ה קיום) נתקשו דכיון דמדאורייתא אפילו אין עדים שיכירו חתימת העדים השטר כשר, א"כ כל אדם שירצה זייף ויכתוב ויחתום מה שירצה ויגבה ממנו, והניחו בקושיא. וכוונת קושייתם, דהאיך יתכן שמן התורה כל שטר כשר בלא קיום, הא מאחר שכל אדם יכול לחתום בזיוף, האיך יש להכשיר עדות זו.

אמנם רש"י בגיטין דף ג'. (ד"ה נעשה) כתב שהטעם בזה הוא משום דלא חציף אינש לזיופי ע"כ.

ובביאור דברי רש"י, בספר שער משפט סי' מ"ו סק"ג כתב דזה מפני שחזקה אין אדם מעיז פניו בפני חבירו שמכיר בשקרו, ולכן לא חציף אינש לזיופי. וכן כתב בחי' חתם סופר בכתובות דף י"ט: (ד"ה מ"מ) דזה בצירוף מה שאין אדם מעיז פניו במי שיועד שאינו חייב לו.

ובתוס' בכתובות דף צ"ב: (ד"ה דינא) כתבו דמה שמן התורה אין לחוש שמא

וכשיתקיים השטר יהא כשר גם מדרבנן, ואז מוציאים הממון מיד הלוה ליד המלוה.

זאת ועוד, כי מה שאמרו שמדרבנן צריך לקיים את השטר אינו דוקא אם הלוה הוא לפנינו והוא טוען בעצמו על השטר שהוא מזויף, אלא גם כשהמלוה מוציא את השטר שלא בפני הלוה, כגון שהוא תובע את היורשים שישלמו חוב אביהם מנכסיו שהנחילים, או שהמלוה רוצה לטרוף החוב מן הלקוחות המשועבדים לחוב זה, אין ב"ד מוציאים מהם אלא אם יתקיים השטר, כי הב"ד עצמן טוענים בשביל היורשים והלקוחות טענה זו שאולי השטר מזויף, ולדעת כמה פוסקים הב"ד טוענים שהשטר הוא פרוע. ^[ב]

וממה שהשטר מונח עדיין אצל המלוה, מוכח שעדיין לא שילם הלוה את החוב, ולכן אין הלוה יכול לטעון פרעתי.

וכל זה הוא כפי הדין מן התורה, שאין חוששים על שטר שהוא מזויף, וכיון שהוא בחזקת כשרות, ממילא אין הלוה יכול לטעון גם טענת פרעתי, מאחר שהשטר הוא ביד המלוה.

אמנם חכמים תקנו שיהא הלוה נאמן לומר על השטר שביד המלוה שהוא מזויף, ואין מוציאים ממון על ידו עד שיתקיים השטר ע"י עדים שמעידים עליו שאינו מזויף, או על ידי שעדי השטר עצמם מעידים על חתימתם, או ע"י שהב"ד או עדים אחרים מכירין חתימת עדי השטר,

- ב -

מודה בשטר שאינו מזויף אם נאמן לומר פרעתי

פלוגת התנאים במודה בשטר שכתבו אם צריך לקיימו / ההכרעה להלכה

להלכה כתבו הרמב"ם בפ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה' ובטור ובשו"ע חו"מ סי' מ"ו סק"א וסי' פ"ב סעיף א' דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, וכל זמן שהשטר אינו מקויים יכול הלוה לטעון שהוא פרוע, במגו שהיה יכול לומר שהוא מזויף, ולכן אם הלוה טוען פרעתי צריך המלוה לקיים את השטר, ואז לא יהא הלוה נאמן בטענת פרעתי.

נאמנות הלוה בטענת פרעתי מדין מגו / נאמנות מדין הפה שאסר הפה שהתיר / יתרון נאמנות בהפה שאסר יותר מנאמנות מגו

- כמה ראשונים, קצוה"ח בשם הרמב"ן, תומים, דמשק אליעזר -

ג. בראשונים מצינו שני דרכים יסודיים בטעם מ"ד דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, והיינו במה שבשטר שאינו מקויים נאמן הלוה לומר פרעתי, כמו שיבואר.

דהנה מצינו בגמרא הרבה פעמים נאמנות מגו, והיינו שאדם נאמן בטענתו במגו שהיה יכול לטעון טענה אחרת טובה ממנה, שהיה נאמן בה.

עוד מצינו בגמרא נאמנות מדין הפה שאסר הפה שהתיר, שבדבר שהנאמנות על האיסור נהווה רק על ידי אדם זה, והוא גם אומר דבר להתירו, היות שהאמנת אותו על האיסור אתה צריך להאמינו גם על ההיתר. וכדברי הגמ' בכתובות דף כ"ב. דהפה שאסר הפה שהתיר הוא מן הסברא, הוא אסרה והוא שרי לה. והיינו דכיון דמפיו אנו חיינן, אי אפשר להאמינו רק במקצת דבריו בלבד, ועל כרחך יש להאמינו בכל דבריו.

ב. לאור האמור שתקנו חכמים דין קיום שטרות, ואמרו שאם לא נתקיים השטר אין מוציאים ממון על ידו מפני שחוששין שהוא מזויף, נחלקו התנאים בגמרא שלפנינו מהו הדין בשטר שלא נתקיים ע"י עדים, והלוה בעצמו גם הוא מודה שהשטר אינו מזויף, אמנם הוא טוען שכבר פרע לו את החוב, אם הוא נאמן לומר פרעתי, או שאינו נאמן בטענה זו, כמו בכל שטר מקויים שאינו נאמן בטענת פרעתי.

והיינו, שאע"ג שבשטר כשר אין הלוה נאמן לומר פרעתי, משום שהמלוה אומר לו שטרך בידי מאי בעי, כי אם פרע לו את החוב לא היה השטר אצל המלוה אלא אצל הלוה, אמנם בשטר שעדיין אינו מקויים יש לומר שכשם שאם היה טוען שהוא מזויף היה נאמן בדבריו ולא היו מוציאים ממון ע"י השטר, לכן מגו שהיה נאמן בטענת מזויף נאמן גם בטענת פרוע. וכמו שמצינו בהרבה דיני טוען ונטען שמגו שהיה נאמן ע"י טענה אחרת נאמן גם בטענה שלא היה נאמן על ידה.

ובזה נחלקו התנאים במודה בשטר שכתבו אם צריך לקיימו או לא, דמאן דאמר דצריך לקיימו סובר שכל עוד שהשטר אינו מקויים נאמן הלוה לומר פרעתי, כשם שהיה נאמן לומר מזויף, ולכן צריך המלוה לקיים את השטר, ועל ידי שיביא עדים המעידים שאינו מזויף, שוב לא יהא הלוה נאמן לומר פרעתי, כי אז לא יהא אצלו נאמנות ע"י מגו שהיה יכול לטעון שהוא מזויף. אמנם יש מאן דאמר שמודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו, והיינו, שכיון שהלוה עצמו מודה שאינו מזויף, שוב אינו נאמן לומר פרעתי, כמו בכל שטר דעלמא שאין לטעון נגדו טענת פרעתי, ומוציאים ממון ע"י שטר זה גם אם המלוה לא יקיים השטר ע"י

השלמות והוספות

סק"ט שאם הלוה טוען בעצמו טענת מזויף, אז השטר נפסל מדאורייתא, וממילא צריך קיום מדאורייתא. ובבית שמואל אהע"ז סי' קמ"א סק"ע כתב בדעת הרמב"ם בפ"ז מהלכות גירושין הלכה ב' והשו"ע שם סעיף נ"ג שגם הם סוברים כדעת רבנו אביגדור.

אמנם בש"ך סי' מ"ו סק"ט מאריך מאוד בזה, והוא מוכיח בכמה ראיות שאפילו כשהלוה טוען בעצמו שהוא מזויף אין קיום שטרות אלא מדרבנן ולא מן התורה.

טוען המלוה מזויף אם צריך קיום מן התורה

- מרדכי בשם רבנו אביגדור, בית שמואל, סמ"ע, ש"ך -

והנה הסכמת רוב הראשונים הוא כפי האמור שמה שאמרו שקיום שטרות הוא מדרבנן הוא בין אם הלוה הוא לפנינו וטוען מזויף, בין אם אין הלוה לפנינו והב"ד טוען מזויף שלא בפניו, בשניהם אין צריך קיום אלא מדרבנן.

אמנם רבנו אביגדור המובא במרדכי בקידושין (אות תקסט) ובסמ"ע סי' מ"ו

מזוייף, כשם שהאמנתו שאינו מזוייף, על כרחך הנך צריך להאמינו שהוא פרוע. וכן כתב הרשב"ם בב"ב דף קנ"ד. (ד"ה ר"מ), וכן מבואר בחי' הרמב"ן בב"ב דף ע'.^א

והנה בתומים סי' פ"ב בכללי מגו (אות מ"ו) מקשה למאן דאמר דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והיינו שהלוח נאמן לומר פרוע במגו דמזוייף, ולכאורה קשה שהרי טענת מזוייף לא שכיח כל כך, שהרי לכן יש פוסקים שסוברים דלא טענינן ליתמי מזוייף משום שהוא מילתא דלא שכיחא, והרי אין אומרים מגו במילתא דלא שכיחא, וא"כ אמאי נאמן לומר פרוע במגו דמזוייף.

ובספר דמשק אליעזר סי' מ"ו סק"א מיישב הקושיא, וכתב דלדברי הרמב"ן בב"ב שם דנאמנותו אינו מדין מגו אלא מדין הפה שאסר הפה שהתיר לא קשה כלום, שהרי הרמב"ן שם כתב דנאמנות דהפה שאסר הפה שהתיר יש לה יתרון יותר מנאמנות מגו, ולכן אע"ג דמגו אין מועיל במילתא דלא שכיחא, מכל מקום הפה שאסר הפה שהתיר מועיל גם במילתא דלא שכיחא.

- ג -

בביאור הסוברים שמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

פרוע הוא מדין נאמנות מגו, ולכן כתבו שאין זו מגו טובה כיון שהוא ירא לומר מזוייף. ומוכח שהתוס' אינם סוברים שנאמנותו הוא מדין הפה שאסר הפה שהתיר.^א

ב', התוס' שם בהמשך דבריהם כתבו בשם רש"י שהטעם בזה הוא, דכיון שמן התורה אין השטר צריך קיום כלל, ומעיקר דין תורה אינו נאמן לומר לא מזוייף ולא פרוע, לכן גם עכשיו שתקנו חכמים דין קיום שטרות שאם הלוח טוען שהוא מזוייף צריכים לקיים את השטר, לא תקנו כן אלא באומר שהוא מזוייף, אבל בשאר טענות, כגון פרוע הוא, לא הצריכו חכמים קיום. וכתבו התוס' שטעם זה נראה לר"י. וכן נראה בדברי הרשב"ם בב"ב דף ק"ע. (ד"ה אין).

אמנם עדיין צריך ביאור האיך מתיישבת הקושיא למה אין הלוח נאמן לומר פרוע במגו דמזוייף, הרי סוף סוף אם היה אומר מזוייף היה נאמן, וא"כ למה לא יהא נאמן לומר פרוע במגו דמזוייף, ונהי דאמת הוא שדין

ובקצוה"ח סי' מ"ז סק"ד מבאר על פי דברי הרמב"ן בב"ב דף ע' דנאמנות הפה שאסר הפה שהתיר יש לה יתרון יותר מנאמנות מגו, כי אפילו אם נאמר שנאמנות מגו אינה מועלת נגד חזקה, מכל מקום נאמנות הפה שאסר הפה שהתיר מועלת גם נגד חזקה.

והביאור הוא, כי נאמנות המגו הוא רק בגדר הוכחה שאומר אמת, ולכן במקום חזקה אין זו הוכחה מספקת לדחות חזקה שכנגדה, אבל נאמנות מדין הפה שאסר הפה שהתיר שהוא מפני שאין לך להאמינו במקצת דבריו בלבד, לכן אפילו כשיש חזקה בדבר זה עדיין ראוי לומר או שתאמינו בכל דבריו או שלא תאמינו כלל.

ומדברי התוס' בכתובות דף י"ט. (ד"ה מודה) מתבאר דהטעם דמ"ד דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והלוח נאמן לומר פרוע, הוא מדין מגו, דמגו שהיה יכול לומר מזוייף נאמן לומר פרוע. וכן משמע בדברי התוס' בב"ב דף ע' (ד"ה או) שנאמנותו הוא מדין מגו.

אמנם ברש"י שלפנינו (ד"ה במודה) מבואר שנאמנותו הוא מדין הפה שאסר הפה שהתיר, דכיון שהוא הוא המקיים את השטר ואומר שאינו

כמה דרכים בראשונים בזה / מגו דטענת מזוייף אינה מגו שיירא לומר כן / כיון דמדאורייתא אין צריך קיום כלל / דין כח השטר שאינו מתבטל ע"י מגו

- תוס', רש"י, חי' הרי"ם -

ג. ומעתה ראוי לבאר הטעם דמאן דאמר דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, ולדבריהם כיון שהלוח מודה שאינו מזוייף, שוב אינו נאמן לומר פרוע. ומצינו בראשונים כמה דרכים בטעם הדבר.

א', בתוס' בכתובות דף י"ט. (ד"ה מודה) מקשים קושיא זו אמאי לא יהא הלוח נאמן לומר פרוע במגו מזוייף, ומתמצים בתירוץ הראשון דאין מועיל מגו אלא כשבידו לטעון הטענה האחרת כמו שהוא טוען הטענה זו שהוא טוען עכשיו, אבל באומר פרוע אין להאמינו במגו שבידו לומר מזוייף, כי שמא הוא ירא לומר שהוא מזוייף, כי בטענת מזוייף בידו של המלוה להביא עדים להכחישו ולהעיד שאינו מזוייף, ואין בזה מגו. ד^א

[ומדברי התוס' מתבאר שהסברא שהיה להאמין את הלוח בטענת

השלמות והוספות

ראשונים שמפרשים דצריך לקיימו קאי על המלוה, שאם הלוח אומר פרוע צריך המלוה לקיימו. וצריך ביאור, ואין להאריך.

ד' בשו"ת בית הלוי ח"ג סי' מ"ב (אות ג') מוסף וכתב דהטעם של מאן דאמר דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, והיינו שהלוח נאמן פרוע במגו שיכול לומר מזוייף, זהו משום שסובר שאע"ג שהמלוה יכול להביא עדים ולהכחישו, מכל מקום הרי זהו היה בין ובין כך, כי בין אם יטעון מזוייף בין אם יטעון פרוע לא יהא נאמן אלא עד שלא יבואו עדים ויאמרו שאינו מזוייף, כי כשיבואו עדים לומר שאינו מזוייף לא יהא נאמן לא בטענת מזוייף וטלא בטענת פרוע, וא"כ מה לו לחוש שלא יאמר מזוייף פן יבואו עדים ויכחישוהו, הרי גם אם יאמר פרוע, כשיבואו עדים ויאמרו שאינו מזוייף לא יהא נאמן אז בטענת פרוע, וא"כ יש לו מגו לומר מזוייף, ולכן נאמן לומר פרוע.

ומאן דאמר שאינו נאמן לומר פרוע במגו דמזוייף לפי שירא שיבואו עדים ויכחשוהו, הביאור בזה הוא, משום שסובר שאע"פ שלא יפסיד כלום בזה, מכל מקום הרי יוחזק לשקרן שטען שקר, וגם בלא חשש הפסד אין זה נחשב מגו, יעו"ש.

א' וז"ל רש"י, הלוח מודה שכתבו צריך לקיימו ולומר לא פרוע, וכל כמה דלא אמר הכי לאו שטרא הוא אי לא משכח סהדי לקיים החתימה, דמאן קמשוי לי שטרא לוח דאמר כתבתיו, לוח נמי הא קאמר פרוע, הפה שאסר הפה שהתיר וכו', ור"י סבר אין צריך לקיימו דכיון דמודה שכתבו ולוח בו הרי הוא כאילו קיימוהו חותמיו, וגובה בו כל זמן שמוציאו עכ"ל. והנה בדברי רש"י ישנן כמה דברי חידוש, כמו שיבואר.

א', ממה שכתב רש"י, הלוח מודה שכתבו צריך לקיימו ולומר לא פרוע, וכל כמה דלא אמר הכי לאו שטרא הוא, מזה משמע שבכלל הקיום הוא שהלוח יאמר גם לא פרוע, ואם לא אמר כן עדיין אין השטר מקויים.

ב', ממה שכתב, הלוח מודה שכתבו צריך לקיימו ולומר לא פרוע, משמע שהוא מפרש מה שאמר דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו דצריך לקיימו קאי על הלוח גופא שהוא צריך לקיימו, והיינו דאע"ג שהודה הלוח שכתבו עדיין לא קיימו בזה, עד שלא יאמר גם כן לא פרוע, וזהו דלא כדברי רש"י בכתובות דף י"ט. (ד"ה אין) ושאר

שאינו מזוייף אינו נאמן לומר פרעתי, ואין אומרים שיהא נאמן על ידי הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דכיון שאומר שהשטר כשר הרי הוחזק השטר, ואינו נאמן לומר פרעתי, כיון שהשטר הוא ביד המלוה, ע"כ. ומבואר שרש"י לא רצה ליתן טעם לדבר מדוע אין זו מגו, אלא כתב בסתם דכיון שהוחזק השטר שהוא כשר, והוא ביד המלוה, לכן אין הלוח נאמן ע"י מגו. ומשמע שזהו תוקף כח השטר שאין מועיל נאמנות לומר נגד השטר, ואפילו על ידי מגו.

ובחי' הר"ם בכתובות שם (ד"ה גם יש) מתבאר דהנה מה שבשטר כשר אין הלוח נאמן לומר פרעתי משום דשטרך בידי מאי בעי, יש לפרשו בשני דרכים, כי כמה ראשונים סוברים שזה בגדר בירור והוכחה שעדיין לא פרע, כי אנו סהדי שלא היה פורע לו בלי לתבוע ממנו את השטר בחזרה, ומכח הוכחה זו אנו תולים שבדאי לא פרע, ולכן אין הלוח נאמן לומר פרעתי.

אמנם יש לפרש שמה שאינו נאמן לומר פרעתי אינו בגדר בירור והוכחה שלא פרע, אלא דזהו כוחו של שטר שכל זמן שהשטר ביד המלוה יש לו להמלוה כח ודין נאמנות על כל פרטי דיני השטר, כי זהו מהותו של שטר שכשהלוה מוסר שטר ליד המלוה, בזה מוסר לו כח נאמנות שיהא נאמן להוציא ממון כל זמן שהשטר בידו.

וזה שכתב רש"י דמכיון שהלוה מודה שאינו מזוייף הרי הוחזק שיש לו להמלוה שטר כשר שיש בו דין נאמנות להיות נאמן נגד הלוח, ולכן אין מועיל שום מגו אצל הלוח, כיון שזהו מדין השטר שיש להמלוה דין וכח נאמנות להוציא ממון מן הלוח, ועל זה אין מועיל שום מגו. [1]

קיום שטרות תקנוהו חכמים כשאומר מזוייף, מכל מקום עכשיו שכבר תקנו שיכול לומר שהוא מזוייף, הרי יש לנו הוכחה שהאמת אתו במה שאומר פרעתי, כיון שיש לו מגו שהיה יכול לומר מזוייף. [1]

ועל דרך הפשט יראה בכוונת דבריהם, דכיון דמעיקר הדין מן התורה אין מועיל שום טענה נגד השטר, לא טענת מזוייף ולא טענת פרוע, לכן אע"פ שראו חכמים להחמיר ולחוש שאם הלוח טוען מזוייף יצטרך קיום, מכל מקום רצו חכמים שתקנה זו שתקנו שיהא נאמן לומר מזוייף לא תגרום לבטל כח השטר לענין שאר דיני השטר, והתנו בפירוש שתקנת חכמים הוא אך ורק שיועיל טענת מזוייף, ולא נוכל להוסיף שאר נאמנות מדין מגו, דלענין שאר פרטי דינים רצו חכמים להעמיד דין השטר על דין תורה שאין הלוח נאמן בשום טענה לגרע כח השטר.

ג', בתוס' שם (ד"ה טעמא) כתבו בדרך אחר הטעם של מאן דאמר דאין הלוח נאמן פרעתי במגו דמזוייף, שזהו לפי שאין מגו מועיל לפסול את השטר ע"כ. והיינו, ששטר יש לו כח ותוקף להוציא ממון על ידו ושלא יהא אפשר לטעון שום טענה נגד השטר, וסובר הך מ"ד שזהו מדין תוקף השטר שאין מועיל בו נאמנות מגו לפסול כח השטר שיוכל לטעון פרעתי.

ולפי דבריהם אלו מתפרש שמה שנחלקו במודה בשטר שכתבו אם צריך לקיימו או לא, הביאור הוא שנחלקו בגדר דין תוקף השטר, אם שטר אלים כל כך שאין מועיל נאמנות מגו לפסול את השטר ולטעון פרעתי, או שתוקף השטר אינו אלים כל כך, והוא נפסל ע"י נאמנות מגו.

וכן יראה מדברי רש"י בכתובות דף י"ט. (ד"ה אין) דכיון שהלוה מודה

השלמות והוספות

סברת שטרך בידי מאי בעי אינו בגדר בירור אלא מדין השטר שכל
שהשטר ביד המלוה יש לו נאמנות על הפרעון / לימלך עם הלוח לפני
נתינתו למלוה / שטר ראייה העולה בערכאות

- חי' הגר"ח, חי' הגר"ט -

[1] ויסוד זה דמה שאין הלוח נאמן לומר פרעתי משום דשטרך בידי מאי בעי, אינו בגדר בירור והוכחה שלא פרע לו, אלא שזהו בגדר נאמנות שיש לו להמלוה, שכל זמן שהשטר בידו יהא לו נאמנות שהוא חייב לו, ולא יוכל הלוח לטעון פרעתי, כן כתב גם בחי' הגר"ח על הש"ס בשבועות דף מ"א (מהגר"ז), והוא מפרש כן בדברי הרמב"ם בפ"א מהל' מלוה ולוה הלכה א'.

ובחי' הגר"ט למס' גיטין סי' ע' כתב ג"כ דמה שאינו נאמן לומר פרעתי הוא אחד מדיני תוקף השטר שהנאמנות הוא אצל המלוה, והוא מבאר בזה דעת הרמב"ם בפ"א מהל' מלוה ולוה הלכה א' שכתב שאחרי כתיבת השטר לפני נתינתו להמלוה צריכים העדים להמלך עם הלוח אם רוצה ליתנו למלוה, ואע"פ שכבר נכתב מדעת המתחייב, וכתב שהטעם בזה הוא, דכיון שיש בשטר כח נאמנות להאמין להמלוה, שכל זמן שהשטר הוא בידו יהא נאמן לומר שהלוה לא פרע, על נאמנות זו צריכים לימלך עמו לפני נתינת השטר למלוה.

עוד הוא מבאר בזה דעת רבותיו של הרמב"ם בפכ"ז מהל' מלוה ולוה הלכה א' ששטר הלואה העולה בערכאות של עכו"ם פסול, אע"ג ששטר ראי' על מקח שעולה בערכאות כשר, וזהו משום ששטר הלואה אינו שטר ראי' בלבד כמו שטר ראי' על המקח, כי בשטר הלואה יש בו תוקף שלא יהא הלוח נאמן לומר פרעתי, ואין בכח הערכאות ליתן עליו תוקף שטר לענין זה שיהא להמלוה כח נאמנות להוציא ממון נגד דברי הלוח שאומר פרעתי.

דין מגו בגדר בירור והוכחה על אמיתת דבריו, או כח דין נאמנות על
טענתו

- קובץ שיעורים -

[1] אכן בקובץ שיעורים ח"ב סי' ג' (אות ב' ה') מבאר דברי התוס', דהנה ידוע שנאמנות מגו יש לפרשה בשני דרכים, דיש לומר שהיא נאמנות בגדר הוכחה ובירור שהוא אומר אמת, שכיון שהיה יכול לטעון טענה אחרת שהיה נאמן בה יותר, לכן אנו אומרים שגם עכשיו שלא טען אותה טענה, מכל מקום יש לנו בירור שאינו משקר, כי אם היה רוצה לשקר היה אומר טענה שיש לו יותר נאמנות. ומאחר שאומר טענה קלושה כשהיה בידו לטעון טענה מעולה יותר, מזה יש לנו הוכחה שאינו משקר אלא אומר האמת דברים כהווייתן.

אמנם יש לפרש דגדר מגו אינו שהוא נאמן מחמת שיש לנו הוכחה ובירור שאינו משקר, אלא דנאמנות מגו הוא בגדר דין וכח הטענה, שבמקום שבידו לטעון טענה אחרת שהיה נאמן עליה, גם עכשיו שאינו טוען אותה טענה, מכל מקום דין כח הנאמנות שהיה לו בטענה האחרת שהיה בידו לטעון, יש לו גם בטענה הזו שהוא טוען עכשיו, וזה סברא של תורה שיהא אדם נאמן בטענה זו בכח הנאמנות שהיה לו בטענה אחרת.

וכתב בקובץ שיעורים, שדברי התוס' מתפרשים היטב לפי דרך זה דסברת מגו הוא שיש לו כח נאמנות בטענה זו שהוא טוען עכשיו ע"י כח נאמנות שהיה לו בטענה האחרת, ולכן כתבו התוס' דכיון דקיום שטרות הוא רק מדרבנן, והיינו שמעיקר הדין אין לו שום נאמנות בטענת מזוייף, לכן גם כשתקנו חכמים דין קיום שטרות לא אמרו כן אלא כשטוען מזוייף, ולא נתנו לו דין נאמנות אלא אך ורק כשבאמת טוען שהוא מזוייף, ואין בכוחו לצלל כח טענת מזוייף בשעה שהוא טוען שהוא פרוע, כיון דגם בטענת מזוייף אינו נאמן מעיקר הדין כי אם מתקנת חכמים.

סי'אגה דהאגה מפני נפלה אגה...

חדש! ניתן להשיג את הג'ורנל היומיי של דהתורה
אשר מלאים זין ומפיקים נוגה בנושאים על דהדף
אסופים יחד בחוברת אחת במתכונת "דו חודשית"
דהנאת לומדי דהדף היומי, ולהעשרת הידע ההלכתי.

דהתורה דהאגה
והג'ורנל דהתורה דהאגה בכל דף בש"ס

הכנת דו חודשי שני ג'ורנל דהתורה
מסמכת בהלכות
מודף ל' ער דף מ"ד

הג'ורנל דהתורה דהאגה

הגליונות ערוכים בטו"ט ודעת בראשות
הרה"ג ר' אהרן רובינפעלד שליט"א
בעל מח"ס תורת הקנינים, תורת המצוה

להשיג בחנויות הספרים המובחרות | למנויים חודשיים: 718.298.24.16

נעמט דעם דף היומי צום קומענדיגן שטאפל...

טוישט אייער גאנצע מהלך החיים

די הערליכע נושאים וואס ווערן אויסגעשמועסט אין די "להתוודע" דף היומי שיעורים, נעמען ארום דעם גאנצן אידישן חיי היום יומי.

איר וועט נישט לערנען די גמרא כמצוות אנשים מלומדה, נאר "לעבן מיט די גמרא". באקומען א טעם און געשמאק אין אידישקייט, שבת ויום טוב.

TMC • 718.925.2300

ווערט א מעמבער היינט, בלויז \$4 א חודש

44.203.5193544

www.lehisvada.com

להתוודע
מחמדי התורה בש"ס

יעדן טאג א פרישע נושא • שיעור יומי דורך בארימטע מגי"ש • הערליכע גליון • שאל את הרב • פראגע בויגן

Sponsored by

RIZ
AUTO LEASING

גליון זה טעון גניזה